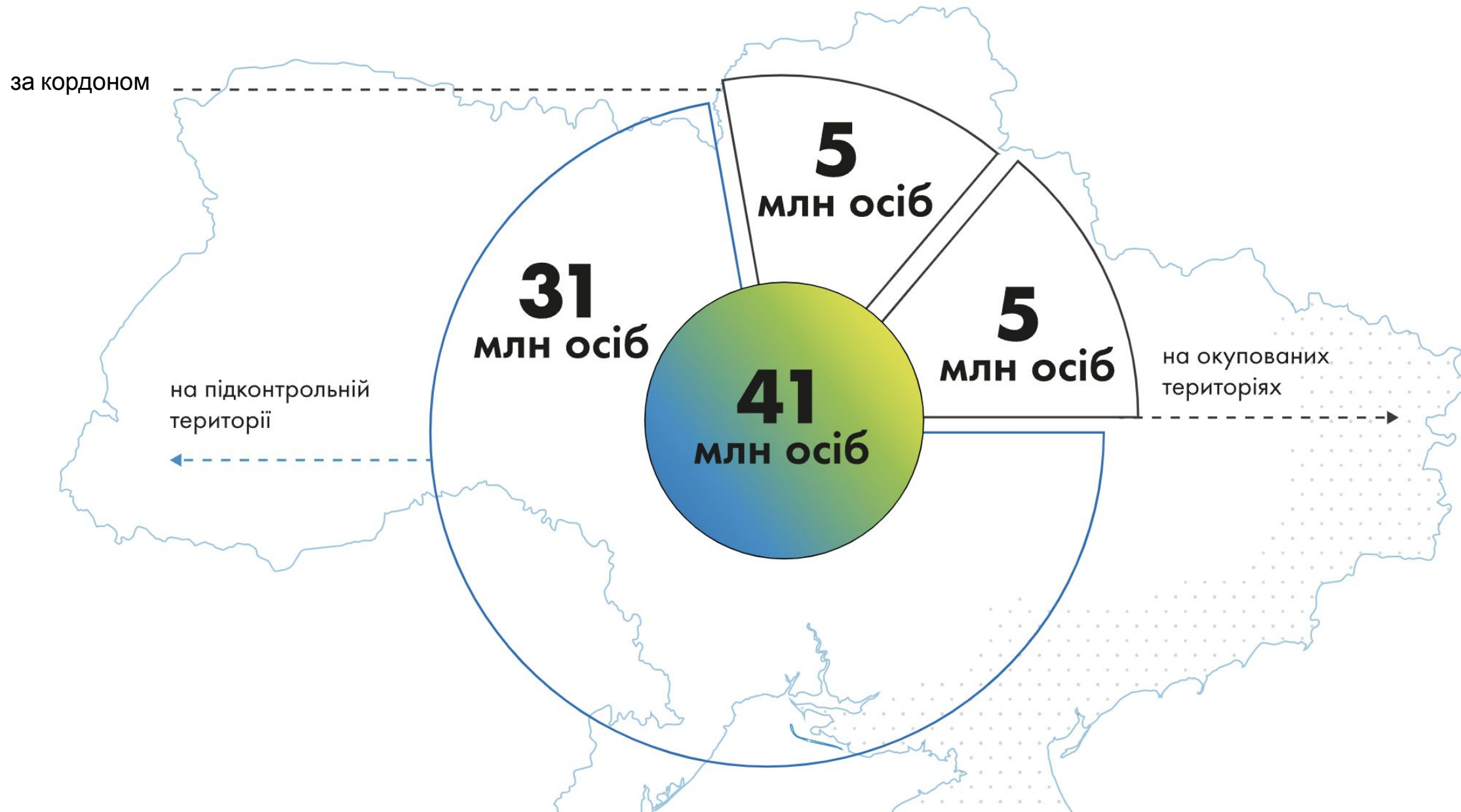

СТРАТЕГІЯ демографічного розвитку України до 2040 року

Скільки нас?

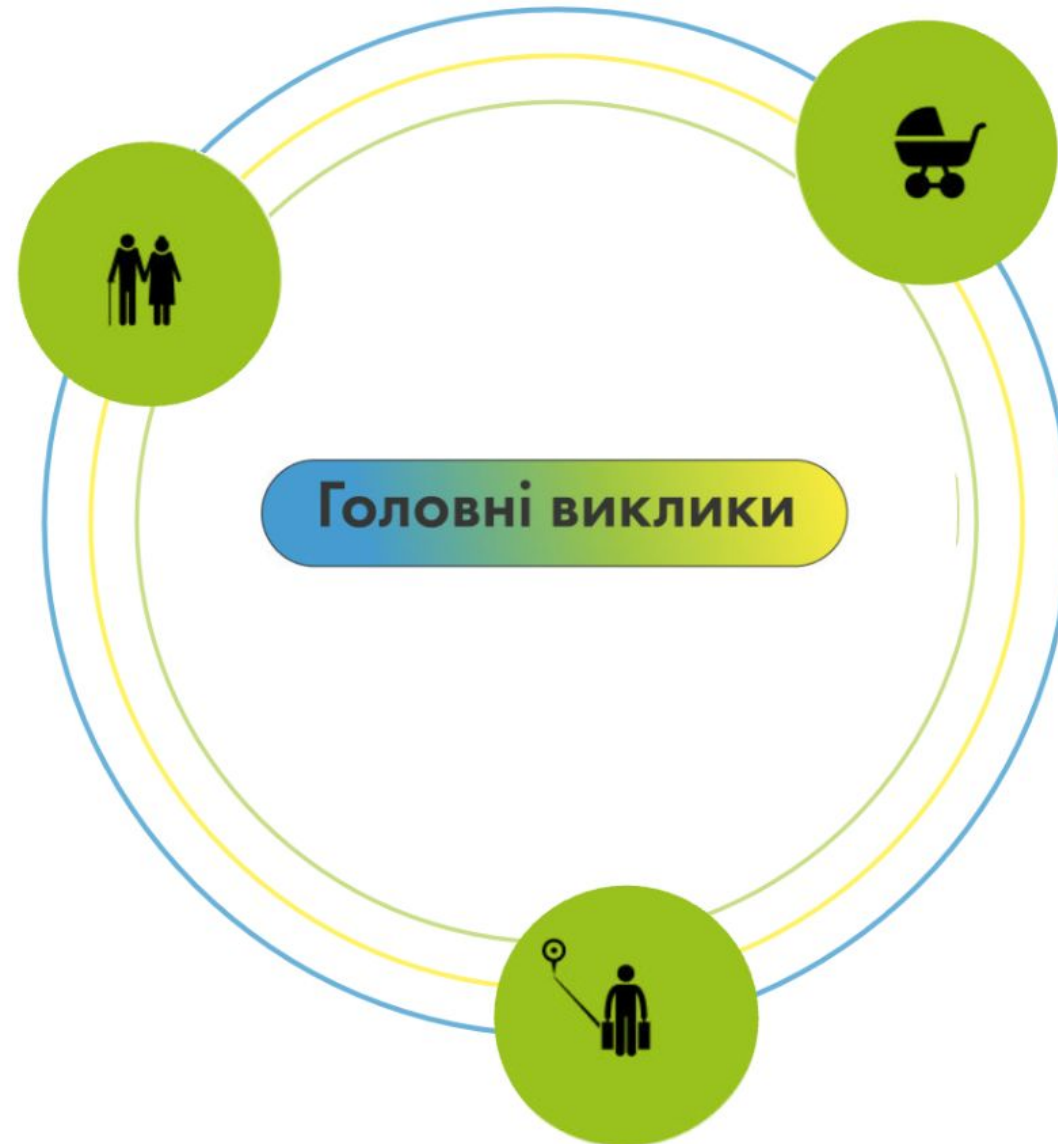

Демографічні виклики

Масштабна
зовнішня міграція

Низька
народжуваність

Старішання
населення

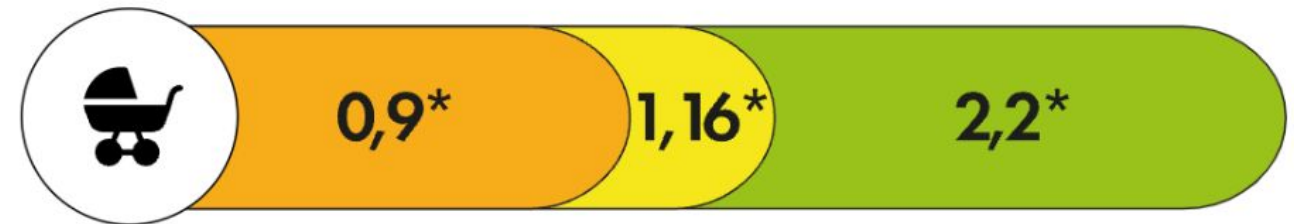
Масштабна міграція

У минулі часи було відзначено декілька хвиль міграції українців за кордон. Але найбільша хвиля вимушеної міграції з України була спровокована повномасштабною збройною агресією російської федерації проти України. За різними оцінками, за межами України до повномасштабного вторгнення проживало 11-13 млн українців, зараз ця оцінка зросла до 16-19 млн.

Низька народжуваність

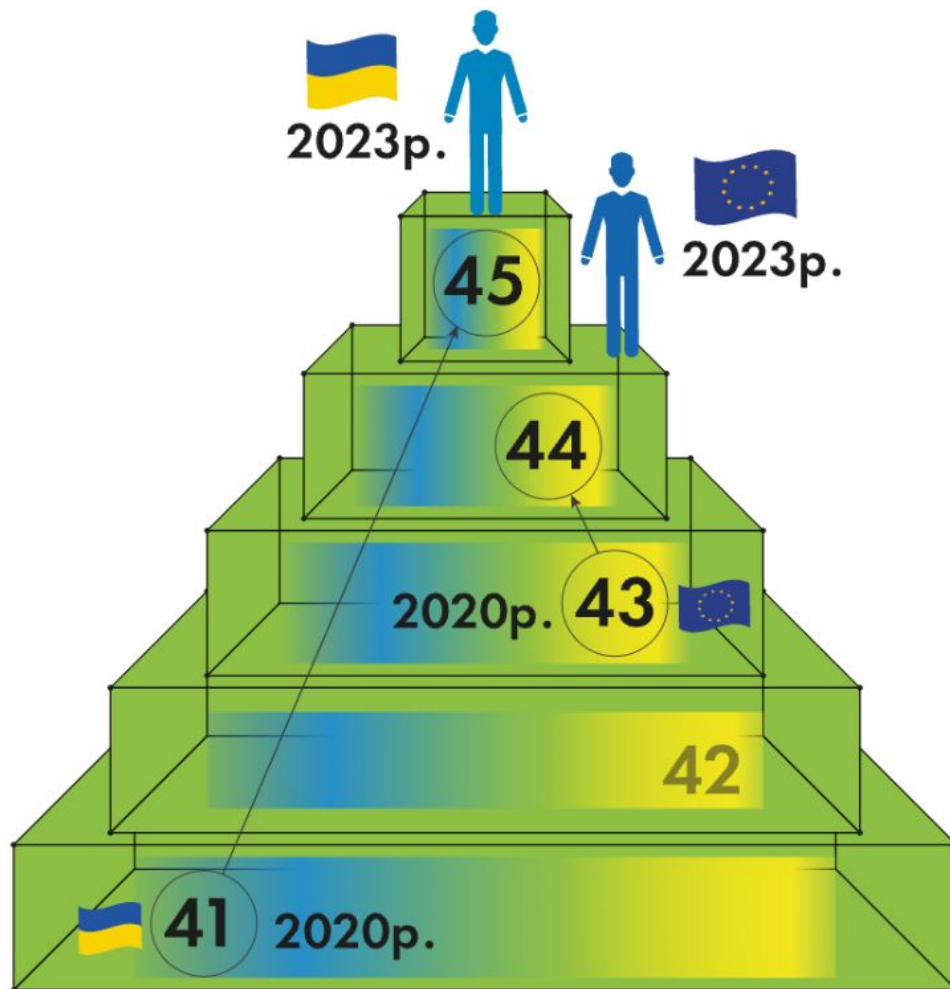
Є показник – 2,2 дитини на одну жінку. У ЄС цей показник складає 1,5. В Україні у 2021 році коефіцієнт становив 1,16 дитини на одну жінку,

*дитини на жінку

- норма для природного відтворення населення
- коефіцієнт народжуваності в Україні у 2021 році
- оцінка коефіцієнту народжуваності в Україні у 2023 році

Старішання населення

Середній вік в Україні та ЄС

На території України в кордонах 1991 року, кількість народжених та коефіцієнт народжуваності впали до найнижчих рівнів за всю історію спостережень. У 2023 році в Україні народилися 187 тис. дітей. Наразі понад 25% людей в Україні - у віці 60 років і більше. Співвідношення офіційно працюючих і пенсіонерів складає 1:1, і навантаження на кожну працюючу людину збільшуватиметься й надалі.

Інші виклики

Недостатня
забезпеченість житлом

Диспропорції
на ринку праці

Вимушене переміщення
населення в межах України

Недостатня якість
умов життя

Безпекові ризики через російське вторгнення

Глобальний виклик

**Україна конкурує
за власних громадян (і за іммігрантів)
зі всім світом**

Зокрема, з країнами ЄС і Північної Америки,
де українці затребувані як робоча сила

Як подолати демографічну кризу?

1

Створення умов для міграційного приросту населення та зниження рівня відтоку українців за кордон

2

Створення умов для підвищення народжуваності, підтримка сім'ї

3

Зниження передчасної смертності

4

Активізація на ринку праці максимальної кількості громадян, що можуть працювати

5

Адаптація до демографічного старіння та формування умов для активного довголіття

6

Розвиток можливостей для якісного життя в Україні.
Україна — країна, в якій хочеться жити

Уповільнення відтоку

Повернення мігрантів

Стимулювання повернення українців

Залучення мігрантів

Співпраця із закордонними українцями

Доступність репродуктивних технологій та усиновлення

Самореалізація жінок

Захист та популяризація родин з дітьми

Підтримка сімей з дітьми

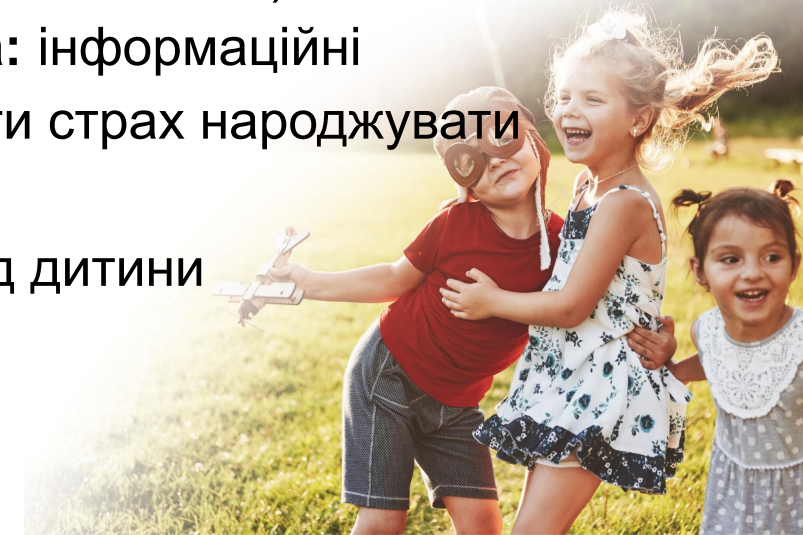
Підвищення рівня народжуваності

Розвиток інфраструктури для догляду за дітьми

Створення умов для відновлення народжуваності, підтримка сім'ї та дітей

- Програми іпотечного кредитування та субсидованої оренди для сімей з дітьми до 3 років
- Популяризація репродуктивних технологій, підвищення якості ведення вагітності
- **Догляд за дітьми дошкільного віку:** державне фінансування нянь для вразливих груп (“муніципальна няня”), дитячі кімнати в компаніях/ на підприємствах, приватні, домашні дитячі садки тощо
- **Адресна підтримка родин на ключових етапах розвитку дитини — від народження до 18** (наприклад, “пакети школяра” - монетизована підтримка на придбання шкільного приладдя для родин перед першим класом)
- **Подолання негативних стереотипів щодо батьківства:** інформаційні кампанії, серіали для молоді, що допомагають зменшити страх народжувати дітей
- **Супровід родин у групі ризику** — превенція відмови від дитини

Актуалізація здорового способу життя

Формування самозбережувальної поведінки

Зменшення передчасної смертності

Доступність та адаптивність медичних та соціальних послуг

Зниження передчасної смертності

- **Раннє виявлення хвороб, що найчастіше призводять до передчасної смертності:**
 - запровадження **обов'язкових програм „чек-апу”** здоров'я організму для груп ризику (чоловіки у віці 35+; жінки у віці 40+)
- **Реформа системи підтримки осіб, які отримали травмування чи складну хворобу:** реабілітація та повернення до роботи замість пожиттєвої інвалідності
- Популяризація здорового способу життя і відповідальності за власне життя і здоров'я. **Інформаційні кампанії, сітками для всіх вікових груп**
- **Розвиток інфраструктури для здорового дозвілля:**
 - розвиток пішохідних, прогулянкових доріжок
 - реформа і популяризація публічних бібліотек як просторів для зручного і цікавого дозвілля (за прикладом публічних бібліотек Нідерландів, Німеччини тощо)
- **Зменшення факторів ризику травмування чи смертності в повсякденному житті:**
 - обов'язковість проектування об'єктів транспортної інфраструктури з урахуванням вимог **безпеки на дорогах**
 - фінансові і нефінансові **стимули для роботодавців підвищувати безпеку робочого середовища**

Можливості для самореалізації

Розвиток підприємництва

Інклюзивний ринок праці

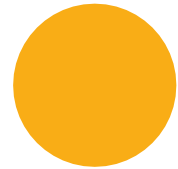
Безбар'єрне середовище

Освіта

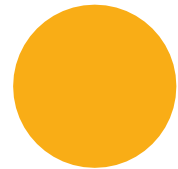

Об'єднуючі фактори

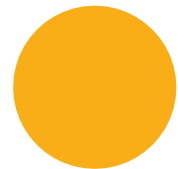
Безпека

Фізична і психологічна безпека, укриття, розмінування

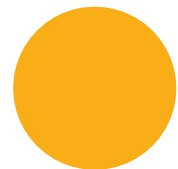
Житло

Доступне індивідуальне та соціальне житло

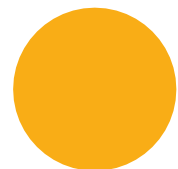
Робота

Робота за фахом з гідною оплатою

Інфраструктура

Безбар'єрність, освітні і медичні заклади, дитсадки, дозвілля, ін.

Визначеність та підтримка

Можливість планувати майбутнє та згуртованість суспільства

Профілактика
захворювань
та їх лікування

Система догляду
за літніми людьми

Активне
довголіття

Самореалізація
людей старшого віку

Модернізація
пенсійної системи

5

Безпечне довкілля

Україна – країна,
в якій хочеться
жити!

Зручна і якісна
інфраструктура

Доступне
індивідуальне житло

Інклюзивність

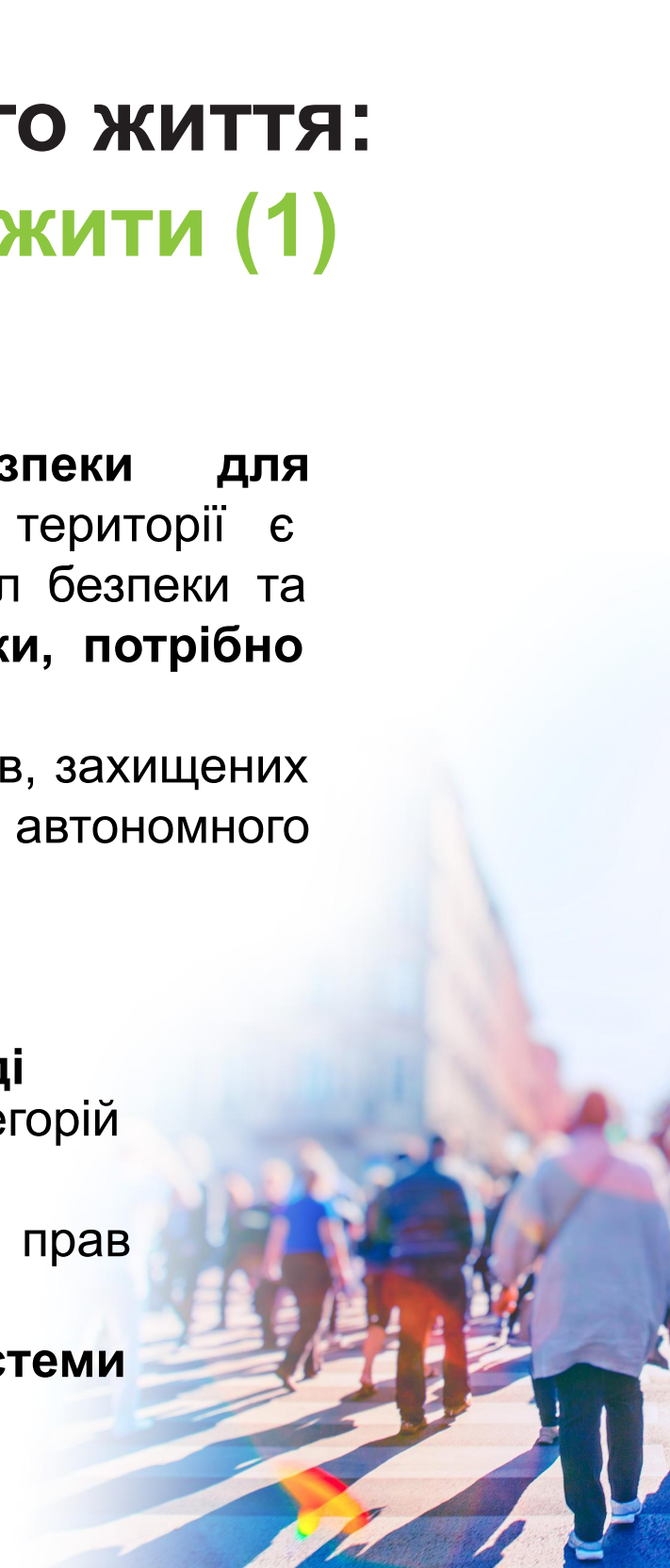
Наскрізні умови для комфортного життя: Україна - країна, в якій хочеться жити (1)

- **Безпечне довкілля:**

- **Класифікація територій з точки зору безпеки для довгострокового відновлення і проживання:** які території є небажаними для заселення, з урахуванням потреб сил безпеки та оборони (прифронтна зона?), а які **громади, навпаки, потрібно відбудувати та повертати туди громадян**
- **Нові будівельні норми:** вимоги щодо наявності укриттів, захищених кімнат (за прикладом житла в Ізраїлі), систем автономного життєзабезпечення тощо

- **Доступне індивідуальне житло:**

- **Створення фонду соціального житла у кожній громаді**
- Фінансова підтримка в оренді житла для вразливих категорій (ВПО, малозабезпечені, молоді родини з дітьми)
- Реформа житлового законодавства: юридичний захист прав орендарів
- Створення єдиної бази фондів соціального житла, **ІТ-системи управління попитом і пропозицією на нього**

Наскрізні умови для комфортного життя: Україна - країна, в якій хочеться жити (2)

Зручна і якісна нова інфраструктура:

- Адаптація мережі шкіл, дитячих садочків, лікарень до прогнозованої кількості і статево-вікової структури населення у громадах
- Забезпечення інклюзивності будівель та місцевого транспорту
- Розвиток “третьох місць” (місце, де можна проводити час поза роботою і домом): публічних бібліотек, парків, концертних залів, майстерень, тощо

Інклюзивність:

- Супровід у працевлаштуванні осіб, які втратили роботу/ звільнились з роботи, з моменту звільнення (зменшення тіньової зайнятості та безробіття)
- Розробка та впровадження стандартів безбар'єрних робочих місць

Ключові висновки

- Демографічна криза — наслідок багатьох факторів, і причина проблем на ринку праці, для національної безпеки
- У вирішенні демографічних проблем багато що залежить від місцевої влади
- Конкуренція за людей — довгострокова задача
- Інвестиції в громадську інфраструктуру (дитячі садочки, школи, бібліотеки) - найбільш ефективний інструмент для покращення демографічної ситуації